

PERSBERICHT

18 juni 2024

Verslag aan het parlement van de Franse Gemeenschap: Digitale strategie van de Franse Gemeenschap in het leerplichtonderwijs

 Het Rekenhof heeft een audit gewijd aan de digitale strategie in het leerplichtonderwijs. De Franse Gemeenschap keurde die in 2018 goed en bracht die in de praktijk in het kader van interactie met de inrichtende machten van het onderwijs en het Waalse Gewest.

De digitale strategie van de Franse Gemeenschap in het leerplichtonderwijs streeft vijf doelstellingen na: de inhoud en de ICT-middelen definiëren die nodig zijn voor de opleidingen; de docenten en instellingshoofden begeleiden en opleiden; de nadere regels voor de uitrusting van de scholen definiëren; kennis en tools verspreiden; digitaal bestuur tot stand brengen. Met die strategie wil de Franse Gemeenschap bovendien zorgen voor digitale scholing met digitale middelen.

Gevolgen van de gezondheids crisis

De uitrol van die strategie kreeg vanaf 2020 af te rekenen met de gezondheids crisis, waardoor de investeringen in mensen en geldelijke middelen op korte termijn werden geheroriënteerd naar de totstandbrenging van hybride onderwijs. Daarbij werden zowel lessen met fysieke aanwezigheid in de scholen alsook online lessen gegeven, om ervoor te zorgen dat de lessen konden blijven doorgaan en om tegelijk te vermijden dat het COVID-19-virus zich zou verspreiden.

Eenmaal de crisis voorbij was, bleef het leerplichtonderwijs de lessen niet langer op die manier organiseren. Sinds het einde van de pandemie gaan de verschillende inrichtende machten van het lager en secundair onderwijs niettemin verder met de implementatie van de digitale strategie in het kader van de wettelijke autonomie die hun bij wet van 29 mei 1959 (de “schoolpactwet”) is toegekend.

Uitbouw van de tools en middelen

In die context blijft de administratie van de Franse Gemeenschap voor die inrichtingen de in 2018 aangekondigde tools en middelen verder ontwikkelen. Die administratie wil voornamelijk het volgende realiseren:

- via een computerprogramma bijdragen tot de diagnose van de individuele competenties;
- de opleiding aanpassen aan de digitale uitdagingen;
- binnen de implementatie van de “gemeenschappelijke sokkel” opleidingsreferentiewerken goedkeuren;
- vanaf een elektronisch platform online pedagogische inhoud aanbieden.

Daar komt de financiering van de menselijke middelen bovenop. Bij het pedagogisch personeel van de instellingen gaat het dan om de afgevaardigden die als digitaal aanspreekpunt fungeren; op het niveau van de verbonden van inrichtende machten gaat het om de technisch-pedagogische adviseurs, en bij de administratie gaat het om het personeel van de algemene dienst voor digitaal onderwijs (SGNE – service général du numérique éducatif).

De digitale strategie van de Franse Gemeenschap in de onderwijssector wordt geruggesteund met investeringen van de gewesten in de technologische uitrusting van de scholen.

Inschatting van de behoeften

Het Rekenhof concludeert dat het in het licht van de algemene doelstellingen op internationaal niveau gegrond is dat de Franse Gemeenschap een digitale strategie nastreeft in de sector van het leerplichtonderwijs. Die strategie gaat echter uit van een beperkte kwantitatieve en kwalitatieve inschatting van de behoeften van de inrichtingen van het lager en secundair onderwijs.

De strategie garandeert bijgevolg maar in beperkte mate dat haar producten overeenstemmen met de behoeften en de vraag van de talrijke en uiteenlopende inrichtende machten. Ze creëert onvoldoende feedback vanwege de onderwijsinstellingen en de ouderverenigingen. Daardoor is het moeilijk te beoordelen in hoeverre de hervorming gevorderd is en in hoeverre alle actoren zich deze eigen gemaakt hebben.

Overleg en coördinatie

Het Rekenhof stelt vast dat het overleg van de Franse Gemeenschap met de inrichtende machten niet wordt georganiseerd overeenkomstig het decreet van 25 april 2019 betreffende het digitaal bestuur van het schoolstelsel en de overdracht van digitale gegevens in het leerplichtonderwijs. De inter-netwerkcomponent commissie voor educatieve digitalisering (CINE) heeft sinds haar oprichting immers maar één keer vergaderd. Die instantie moet het nochtans mogelijk maken de vertegenwoordigers van de Franse Gemeenschap, van de inrichtende machten, van het Waalse Gewest en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen te brengen.

De CINE heeft bijgevolg het “digitale plan voor de scholen” waarin de strategie voorziet, niet aan de regering voorgelegd. Dat plan moet evenwel het volgende aangeven: de dimensies van de digitale opleiding en ondersteuning, van de uitrusting van de scholen, en het delen, bekendmaken en verspreiden van onderwijsmateriaal. In die context stelt het Rekenhof vast dat uit de verschillende inhoud van de stuurplannen van de instellingen verschillende benaderingswijzen van de impact van ICT op het onderwijs blijken.

Omdat de CINE niet van de grond kwam, helpen de algemene dienst voor digitaal onderwijs (SGNE) en de diensten van de administratie van de Franse Gemeenschap die specifiek zijn belast met de implementatie van het pact voor uitmuntend onderwijs bij de aansturing van de digitale transitie en de verwezenlijking van de producten die van de strategie worden verwacht.

Ondanks het feit dat een in 1998 gesloten samenwerkingsakkoord niet werd geactualiseerd, stemt het Waalse Gewest in met investeringsuitgaven voor instellingen op zijn grondgebied. Die uitgaven gebeuren nu in het kader van het programma *Digital Wallonia 4 Education* en

genieten van de Europese financiering voor relancemaatregelen. Er is geen samenwerkingsakkoord met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door een gebrek aan coördinatie tussen de Franse Gemeenschap en de gewesten bestaat het risico dat de overheidsuitgave minder doeltreffend is. Het Rekenhof stelt voorts vast dat de uitgaven die een gevolg zijn van de digitale strategie onvoldoende transparant zijn aangezien ze worden gedragen door de begrotingen van talrijke overheidsdiensten waaronder de inrichtende machten van het onderwijs.

De Franse Gemeenschap heeft verschillende producten geleverd overeenkomstig de doelstellingen van de digitale strategie. Het gaat hoofdzakelijk om een referentiewerk in verband met de vaardigheden die de leerlingen onder de knie moeten hebben, een programma voor docenten om zelf hun individuele competenties te evalueren, een professionele opleiding en pedagogische middelen die via een platform worden verspreid. Er wordt op verschillende wijze gemeten hoe de inrichtende machten die gebruiken in het kader van hun pedagogische vrijheid.

Het Rekenhof beveelt overleg en coördinatie tussen de verschillende belanghebbenden in het kader van CINE aan om de strategie van de Franse gemeenschap voort te zetten. Die coördinatie moet de kosten duidelijker tot uiting brengen, ervoor zorgen dat de investering efficiënt is en bijdragen tot de evaluatie van de pedagogische impact van de genomen maatregelen. Ze kan eveneens bijdragen tot een gemeenschappelijke ontwikkeling van de ICT-producten en vermijden dat de verschillende onderwijsnetten en inrichtende machten elk hun eigen producten ontwikkelen. De regering zal de algemene inspectiedienst een opdracht moeten geven om die doelstellingen te helpen bereiken.

Corrigerende maatregelen

Het Rekenhof onderstreept dat de Franse Gemeenschap maatregelen heeft genomen om haar strategie bij te sturen: eerst in de context van de gezondheids crisis; vervolgens om financiële middelen vrij te maken voor de individuele uitrusting van de leerlingen, waarvan men de last niet bij de ouders mag leggen. Het Rekenhof stelt voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 vast dat de kredieten voor die uitrusting onderbenut werden. Het beveelt aan dat de verificateurs van de rekeningen controles uitvoeren op de kredieten die daarvoor bij de scholen werden voorbestemd.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag "Digitale strategie van de Franse Gemeenschap in het leerplichtonderwijs" werd aan het parlement van de Franse Gemeenschap bezorgd. Het verslag, de synthese en dit persbericht zijn beschikbaar op www.rekenhof.be.